

بانك اسلامى

وسپرده‌های ثابت

سپرده‌های ثابت را چگونه و با چه شرایطی می‌پذیرد؟ و چگونه در اختیار مشتریان قرار می‌دهد؟

بدون اینکه بیاورد، و در عین حال هر سه طرف (سرمایه‌دار - وام گیرنده، بانک) از سرمایه بهره‌مند گردند. در اینگونه حساب کار وام گرفتن و وام دادن نامشروع جای خود را به نوعی شرکت می‌دهد که در فقه اسلامی از آن به «مضاربه» تعبیر می‌نمایند.

مضاربه چیست؟

مضاربه در اصطلاح فقه اسلامی عبارت است از قرارداد مخصوص بین سرمایه دار و تولید کننده و یا تاجر، که بر اساس این قرارداد، سرمایه دار، سرمایه را در اختیار تولید کننده و یا تاجر می‌گذارد و بازرگان سرمایه را به کار می‌اندازد، و از منافع حاصله طبق همان قرارداد اولیه سهمی را خود

در مقاله سابق شرح دادیم که یکی از مهم‌ترین حسابهای بانکی، که بانک‌ها از آن استقبال فراوان نموده و بهره برداری کاملی از آن می‌نمایند حساب سپرده‌های ثابت است، در این حساب، صاحب سرمایه، پول و سرمایه خود را برای مدتی طولانی در اختیار بانک می‌گذارد، و بهره کمی دریافت می‌کند، و بانک این پول را با خاطر جمع (زیرا در این نوع حساب، صاحب سرمایه حق ندارد سرمایه خود را قبل از موعد مقرر دریافت دارد) وام می‌دهد و بهره فراوانی از آن می‌گیرد.

بانک اسلامی می‌تواند حساب سپرده ثابت داشته باشد و این نوع اموال را طبق شرایط معینی از سرمایه دارد دریافت نموده در اختیار صاحبان صنایع بگذارد،

کسی پول به مضاربه بدهیم که بتوانیم پس بگیریم و سودش را نیز مطالبه کنیم، در صورتیکه بیشتر مردم ممکن است با صورت سازی سود را زیان جلوه دهند و سرمایه را بالا کشند.

بانک اسلامی می تواند برای اطمینان سرمایه داران، اصل سرمایه و سود آنرا شخصاً ضمانت کند، بدون اینکه بابت این ضمانت از مشتریان چیزی مطالبه نماید و با بانک بخاطر این ضمانت دچار رکود و ورشکستگی گردد، زیرا زیان احتمالی بانک در مقابل منافعی که بابت حق وساطت میگیرد قابل تحمل است (بعداً در این باره توضیح کامل خواهیم داد).

مضاربه در خدمت بانک اسلامی و اعضای

آن :

برای اینکه مضاربه را در بانک اسلامی وارد نموده سپرده های ثابت را تحت همین عنوان به کار اندازیم بایستی اعضاء این قرارداد جدید را بررسی نموده، حقوق و شرایط قرارداد را برای آنها مورد مطالعه قرار می دهیم

اعضای مضاربه در نظام بانکی سه شخصند باین ترتیب:

۱ - صاحب سپرده که عبارت است از سرمایه دار که از این پس بیشتر از او به عنوان «مضاربه دهنده» تعبیر می نمائیم.

۲ - عامل و یا تولید کننده که سرمایه را می گیرد و به کار می اندازد و ما از او به عنوان «مضاربه پذیر» تعبیر خواهیم کرد.

۳ - بانک اسلامی که واسطه بین مضاربه دهنده و مضاربه پذیر است و از دو طرف وکیل بوده؛ قراردادها

بر می دارد و سهمی را به سرمایه دار می پردازد، و اگر احياناً سودی بدست نیامد اصل سرمایه از آن سرمایه دار است در این صورت بازرگان نفعی نبرده است، و اگر سرمایه از بین رفت و یا زیان کرد، زیانش بر عهده سرمایه دار است نه تولید کننده (اگر تولید کننده قصوری نکرده باشد).

در مضاربه سرمایه دار نمی تواند عامل را ضامن اصل سرمایه قرار دهد مگر اینکه مضاربه جای خود را به قرض بدهد که در این صورت اگر سرمایه تلف شد عامل مسؤول سرمایه است، ولی اگر سودی بدست آورد صاحب سرمایه حقی در سود نداشته و تماماً از آن عامل است.

خلاصه تفاوت مضاربه با قرض در این است که در مضاربه عامل ضامن اصل سرمایه نیست اگر احياناً بدون تقصیر تباه شد مسؤولیتی ندارد و در عوض اگر هم منافعی به هم رسید سرمایه دار در منافع طبق قرار دادی که گذارده اند به نسبت درصد با هم شریکند، ولی در قرض اصل سرمایه محفوظ است ولی سرمایه دار (وام دهنده) حقی به منافع حاصله ندارد.

ربا خواران نه تنها در صورت فایده سرمایه؛ برخلاف دستور خدا بهره می گیرند، بلکه در آنجا که سرمایه تاجر نیز تباه شد می گویند ما وام داده ایم و کاری به سود زیان آن نداریم، و بنا بر این نه تنها مطالبه سرمایه را می نمایند بلکه بهره خود را نیز می خواهند و می گیرند!

سودجویان مسلمان!! نیز مضاربه را نمی پذیرند و ربای حرام را بر آن ترجیح می دهند بخاطر اینکه سرمایه را در معرض خطر می بینند و می گویند به چه

را از طرف آنها منعقد نموده و امضاء می کند و حق-
العمل می گیرد و ما زان به عنوان «بانك»
تعبیر می کنیم .

اکنون که اعضای سه گانه مضاربه را دانستیم
شرایطی را که رعایت آنها بر آنها لازم است مورد
مطالعه قرار میدهیم و امیدواریم بسیاری از اشکالات
که بنظر خوانندگان گرامی می رسد ، با خواندن
شرایط خود به خود حل گردد .

شرایطی را که مضاربه دهنده می پذیرد:

۱- در تمام بانكها معمول است که برای سپرده های
ثابت مدتی تعیین می کنند که در طول مدت صاحب
سپرده حق ندارد پول خود را از بانك دریافت دارد.
بانك اسلامی نیز همین شرط را منتهای بانك قرارداد
شرعی- بعهدہ صاحب سپرده، «مضاربه دهنده» واجب
می کند مضاربه دهند در این مدت که مثلاً از شش ماه کمتر
نخواهد بود مطابق قرارداد شرعی که امضاء نموده
نمی تواند سپرده خود را از بانك دریافت دارد .

۲ - مضاربه دهنده به بانك وکالت تام می دهد
که سپرده اش را طبق هر شرط و برای هر مدت که
لازم می داند در اختیار مضاربه پذیر بگذارد .

۳ - صاحب سپرده یا مضاربه پذیر بایستی حساب
جاری نیز در بانك داشته باشد، مسلم است که این شرط
همیشه اجباری نبوده، بانك می تواند لدی الاقتضاء
این شرط را بر دارد .

در حسابهای سپرده لازم نیست مبلغ سپرده قابل
توجه باشد که بتوان تنهایی آن پول را به مضاربه
داد بلکه با پولهای بسیار کوچک و ناچیز هم می توان
حساب سپرده ثابت باز نمود ، زیرا بانك از تمام

دارندگان حساب وکالت گرفته تمام پولها در صندوق
بانك رویهم ریخته می شود و پولی را که بانك به مضاربه-
پذیر می دهد مثلاً مبلغ یکصد هزار ریال اگر به مضاربه
داد هیچ مانعی ندارد که این پول از آن دهان فر باشد
که بانك بوکالت از همه آنها آنرا در اختیار مضاربه
پذیر قرار داده است .

**شرایطی را که مضاربه پذیر برعهده
می گیرد :**

بانك تنها بواجبین شرایط سرمایه می دهد، این
شرایط از قراردیل است :

۱ - «مضاربه پذیر» بایستی امین باشد و امانت و
وثاقت او را دو نفر معرف معتبر گواهی نمایند .

۲ - «مضاربه پذیر» بایستی قدرت و کفایت لازم
برای گرفتن و بکار انداختن سرمایه را داشته باشد
و بانك بایستی این کفایت را احراز نماید ، تا سرمایه
بی جهت در مخاطره نیفتد .

۳ - کاری را که می خواهد در آن سرمایه بکار
اندازد بیانك معرفی نماید تا بانك در اطراف آن
تحقیق نموده و جهات سود و زیانش را بفهمد تا بتواند
سرمایه لازم را در اختیار مضاربه پذیر قرار دهد .

۴ - بانك همیشه مشتریانی را که با آنها کار کرده
و دارای حسن سابقه باشند بر دیگران مقدم خواهند
داشت .

۵ - مضاربه پذیر طبق يك قرارداد شرعی تمام
شرایطی را که بانك در موارد مختلف جهت اعطای
سرمایه به او پیشنهاد می کند بایستی بپذیرد و آن
موارد از این قرار است :

الف: در مورد تقسیم سود بطریقی که بعداً تشریح

می‌شود .

اتخاذ نماید .

بانك بایستی تسهیلات لازمه را برای مشتریان فراهم نموده، برای تسهیل امور، اجازه دهد اینگونه اطلاعات را مشتریان تلفنی در اختیارش قرار دهند، و نیز بانك حق ندارد که سپرده‌ها را در صندوق نگهدارد باید سخت بکوشد تا کارهای تولیدی و بازرگانی خوب و سودمند را بشناسد و در این زمینه مشتریان را راهنمایی نموده، اموال را در اختیارشان قرار دهد تا سرمایه دار - مضارب دهنده - و بازرگان - «مضارب پذیر» - و واسطه - «بانك» - سود برده؛ سرمایه‌ها را کد نماید و بنیاد را با خواری نیز ریشه کن شود، سودها چگونه تقسیم می‌شود، و در صورت زیان مضارب، بانك چه خواهد کرد؟ پاسخ این سؤالات را در شماره‌های آینده خواهید خواند .

ب: تمام دریافتها و پرداختهای مربوط به مضارب توسط چك بانك باشد، تا برای بانك دریافتها و پرداختها قابل کنترل بوده باشد. و البته در این مورد از کشیدن چك حامل نیز بایستی خودداری نماید .
ج: مضارب پذیر بایستی دفتر مرتب و منظم و احیاناً پلمپ شده‌ای داشته باشد تا بانك بتواند لدی الا - قضاء با مراجعه بدفتر از سود و زیان مضارب آگاه شود .

د: بانك بایستی برای هر مضارب پرونده‌ای باز کند، و با مضارب پذیر شرط کند که از نخستین روز شروع مضارب تمام اطلاعات مربوط به سود و زیان، خرید و فروش، ترقی و تنزل نرخ را به اطلاع بانك برساند تا بانك بتواند لدی الاقتضاء تصمیمات مقتضی

علی (ع) از دیدگاه مخالفان

گواه فضل تو آن به که دشمنان باشند
مثل خوشست و بمصداق خوشتری هم وصل
یکی بگفته (شبل الشمیل) بسد زندیق
بین که گفته به وصف علی خطابی فصل
«علی است نسخه فردی که شرق و غرب جهان
دگر نسید سوادى از او مطابق اصل»